

gangen naar boven, doch ik weet nog niet, in welke stand de poppen dan liggen. Enige jaren geleden heb ik nesten in neerhangende takken van een treures onderzocht, waarin *Crabro capitosus* Sh. normaal rechtop stond, dus met de staart naar de uitgang onderaan gekeerd. De poppen van *Psenulus schencki* Tourn. en *concolor* Dahlb. daarentegen stonden op de kop, dus naar de uitgang gericht.

Volgens HARDOUIN (1948) zou het regel zijn, dat elke bij zich zijwaarts een uitgang naar buiten knaagt. Hij kweekte verder, evenals FABRE dat voor hem in rietstengels had gedaan, tal van *violacea's* in stukjes bamboestengel. *Xylocopa* nestelt trouwens niet uitsluitend in door haar zelf gegraven gangen, doch maakt ook gebruik van oude gangen.

In de cellen met poppen en larven bevond zich een vrij grote hoeveelheid langwerpige donkere faeceskorrels, die tijdens de groei van de larve worden afgescheiden, zoals dit ook bij Megachilidae geschiedt, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Eumenidae en Sphegidae, waarbij de lozing eerst plaats vindt nadat een cocon is gesponnen.

De heer VAN DER ZANDEN deelde mij mede, *violacea* ook al in Eindhoven te hebben waargenomen. Heel langzaam schijnt er dus een verdere penetratie, ook in westwaartse richting, in ons land plaats te vinden. Het is te hopen, dat de nesten van deze fraaie bij, die eigenlijk in warmere streken thuis hoort, zoveel mogelijk zullen worden beschermd. Zij tasten blijkbaar alleen oud hout aan en het zou eigenlijk zo moeten zijn, dat de nestplaatsen als een klein natuurmonumentje worden geregistreerd en beschermd. Waar mogelijk zou, wanneer om een of andere reden een paal of iets dergelijks met een nest erin moet worden verwijderd, dit na het uitkomen van de bijen moeten geschieden en door het neerzetten van oude palen, nieuwe nestgelegenheid moeten worden geschapen.

Summary

A description is given of a nest of *Xylocopa violacea* (L.) which was found in the dry trunk of a prune-tree at Helmond (province of Noord-Brabant). This bee is slowly spreading westward and has also been seen at Eindhoven.

Literatuur

FABRE, J. H., 1924, Souvenirs entomologiques 4 : 87—101.

HAAN, J. H. H. DE, 1952, De blauwe houtbij, *Xylocopa violacea* (L.) Latr., *Natuurhistorisch Maandblad*, 41 : 97—102.

HARDOUIN, Robert, 1948, La vie des abeilles solitaires, pp. 171—188.

RÉAUMUR, R. A. F. DE, 1742, Mémoires pour servir à l'histoire des insectes, 6 : 39—56. Rotterdam-W., Allard Piersonstraat 28c.

Vroege *Trigonophora meticulosa* L. Op 11 April 1954 zat in mijn tuin een verse *meticulosa* (meconium!), op de plek, waar het vorige jaar Pelargoniums gestaan hadden. Een vroege datum, meen ik!

G. VAN MINNEN, Fonteinstraat 26, Leeuwarden.

Insectenspelden. Voor de vrouw van een overleden verzamelaar heb ik een partijtje spelden te verkopen. De prijs bedraagt 90 cent per pakje van 100 stuks, bij afname van meer dan 10 pakjes van hetzelfde nummer 80 cent. De spelden zijn alleen te leveren in de nummers 00, 2, 3 en 4.

H. G. VAN GALEN, Haartsestraat 80, Aalten.